

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Kuvendi - Skupština - Assembly

Zakon br. 03/L-047

**O ZAŠTITI I PROMOVISANJU PRAVA ZAJEDNICA I NJIHOVIH
PRIPADNIKA U REPUBLICI KOSOVA**

Skupština Republike Kosova,

Na osnovu člana 65 (1) Ustava Republike Kosova,

Usvaja

**ZAKON O ZAŠTITI I PROMOVISANJU PRAVA ZAJEDNICA I NJIHOVIH
PRIPADNIKA U REPUBLICI KOSOVA**

Član 1.
Opšte odredbe

1.1 Republika Kosova garantuje potpunu i efektivnu ravnopravnost za sve ljude u Republici Kosova. Republika Kosova poštuje svoju nacionalnu, etničku, jezičku i versku raznolikost kao izvor snage i bogatstva u daljem razvoju demokratskog društva zasnovanog na vladavini prava. Ohrabruje se i podstiče aktivno učešće svih pripadnika zajednica u razvoju Republike Kosova

1.2 Republika Kosova preduzima posebne mere koje garantuju potpunu i efektivnu ravnopravnost zajednica i njihovih pripadnika, uzimajući u obzir njihove specifične potrebe. Ove mere se neæe smatrati diskriminacijom.

1.3 Pripadnici zajednica u Republici Kosova imaju pravo, pojedinačno ili zajedno sa ostalima, na uživanje osnovnih ljudskih prava i sloboda utvrđenih međunarodnim pravnim obavezama kojima se obavezuje Republika Kosovo. Ova prava i slobode su garantovana Ustavom, ostalim zakonima, uredbama i državnom politikom.

1.4 U svrhu ovog zakona zajednice se definišu kao nacionalne, etničke, kulturne, jezičke ili verske grupe koje su tradicionalno prisutne u Republici Kosova i koje nisu u većini. Ove grupe su Srbi, Turci, Bošnjaci, Romi, Aškalije, Egipčani, Goranci i ostale zajednice. Pripadnici većinske zajednice u Republici Kosova kao celini, koji nisu u većini u datoj opštini, takođe uživaju prava nabrojanih ovim zakonom u toj opštini.

1.5 Svaki pripadnik zajednice ima pravo da slobodno izabere da li će biti tretiran ili ne kao takav, i nikakva nepovoljnost ili diskriminacija neće proizaći iz izbora da uživa ili ne prava koja su povezana sa tim izborom.

1.6 U toku slobodnog uživanja prava i sloboda zajamčenih ovim zakonom, zajednice i njihovi pripadnici poštovaće prava ostalih.

1.7 Vlasti u Republici Kosova, uključujući sudove, tumačiće ovaj zakon u skladu sa garancijama ljudskih prava i osnovnih sloboda kao i pravima zajednica i njihovih pripadnika koja su utvrđena Ustavom Republike Kosova preko međunarodnih obaveza poštovanja ljudskih prava uključujući odredbe Okvira Saveta Evrope za zaštitu nacionalnih manjina.

Član 2. Identitet

2.1. Zajednice i njihovi pripadnici imaju pravo da slobodno održavaju, izražavaju i razvijaju svoju kulturu i identitet, kao i da čuvaju i učvršćuju suštinske elemente svog identiteta, odnosno svoju veru, jezik, tradiciju i kulturno nasleđe. Pored posebnih prava nabrojanih u ovom zakonu, uživaće slobodno i ravnopravno osnovna ljudska prava, uključujući slobodu misli, izražavanja, medija, udruživanja i okupljanja, pravo na versko opredeljenje i verske obrede, kao i pravo ispoljavanja privatno ili u javnosti, pojedinačno ili u sklopu zajednice kulturnih obeležja dotične zajednice.

2.2. Republika Kosova će stvoriti odgovarajuće uslove koji će omogućiti zajednicama i njihovim pripadnicima da slobodno održavaju, izražavaju i razvijaju svoje identitete.

2.3. Mere koje imaju za cilj da promene strukturu stanovništva u oblastima koja su nastanjena pripadnicima zajednica na njihov uštrb su zabranjene. Kosovo će zaštititi pripadnike zajednica od politike i praksi koje imaju za cilj, ili imaju efekat, asimilaciju protiv njihove volje.

2.4. Pripadnici zajednica imaju pravo da poseduju vlastita imena priznata u izvornom obliku i pismu na njihovom jeziku kao i da povrate izvorna imena ako su promenjena. Ovo uključuje pravo da slobodno izaberu svoja imena i prezimena i imena svoje dece kao i pravo da unesu svoja imena u javne registre, isprave za ličnu identifikaciju i ostale službene isprave na njihovom jeziku i pismu u skladu sa zakonom.

Član 3. Potpuna i efektivna ravnopravnost

3.1 Republika Kosova promovise duh mira, tolerancije, među-kulturni i međuverski dijalog, podržava pomirenje među zajednicama. Standardi određeni ovim zakonom i Okvirom Saveta Evrope za zaštitu nacionalnih manjina i ostalim relevantnim instrumentima biće poštovani u cilju dostizanja potpune i efektivne ravnopravnosti za sve ljude na Kosovu.

3.2 Republika Kosova preduzima sve potrebne mere da bi zaštitila osobe koje su predmet pretnji ili zastrašivanja, neprijateljstva ili nasilja koje proističe iz njihovog nacionalnog, etničkog, kulturnog, jezičkog ili verskog identiteta. Nadležni organi će sudski goniti, kako je predviđeno zakonom, one koji vrše ovakve pretnje ili dela opisana u ovom odeljku.

3.3 Svi oblici diskriminacije, neposredni ili posredni, na račun nacionalnog, etničkog, kulturnog, jezičkog ili verskog identiteta su zabranjeni. U skladu sa zakonom Republika Kosova će osigurati da svi pripadnici zajednica u potpunosti uživaju svoja osnovna prava i preduzće posebne mere da ispravi bilo koju situaciju u kojoj je ovim licima uskraćeno ravnopravno uživanje ovih prava.

3.4 Republika Kosova će preduzeti sve afirmativne mere koje mogu biti neophodne radi promocije potpune i efektivne ravnopravnosti u svim oblastima ekonomskog, društvenog, političkog i kulturnog života, uključujući prosvetu, medije, zdravstvo i ostale javne usluge. Ovakve mere će biti ravnopravno ponuđene svim zajednicama i njihovim pripadnicima isključivo na osnovu potreba.

3.5 Republika Kosova će zaštititi slobodu kretanja i bezbednost i sigurnost pripadnika zajednica u čitavoj zemlji.

Član 4. **Jezik**

4.1 Albanski i srpski jezik i njihova pisma su službeni jezici u Republici Kosova i imaju ravnopravan status u ustanovama. Turski, bosanski i romski jezik će imati status službenih jezika na opštinskom nivou ili će biti u službenoj upotrebi u skladu Zakonom o upotrebi jezika.

4.2 Osobe koje pripadaju zajednicama imaju pravo da slobodno i bez ometanja koriste jezik svoje zajednice privatno i u javnosti, usmeno i pismeno.

4.3 Pripadnici zajednica imaju pravo na slobodu izražavanja, uključujući i pravo da prime i da saopšte informacije i ideje na jeziku svoje dotične zajednice.

4.4 Pripadnici zajednica koji su izloženi hapšenju ili pritvaranju imaju pravo da budu blagovremeno obavješteni na jeziku koji ona ili on razumeju o razlozima za njeno ili njegovo hapšenje, kao i o prirodi i navodima bilo koje optužbe protiv nje ili njega.

4.5 Pripadnici zajednica imaju pravo na svoju odbranu u toku sudskog postupka, ako je neophodno Vlada će pružiti besplatnu pomoć prevodioca.

4.6 Pripadnici zajednica imaju pravo da na jeziku svoje zajednice izlože znakove, zapise kao i ostale informacije privatne prirode koje su vidljive za javnost.

4.7 U oblastima u kojima pripadnici zajednice predstavljaju dovoljan deo stanovništva, tradicionalni lokalni nazivi, nazivi ulica i ostale topografske oznake æe biti prikazani na jeziku dotiène ne-veæinske zajednice. Ovo æe biti ureðeno Zakonom o upotrebi jezika.

4.8 Upotreba jezika u odnosima između pripadnika zajednica i administrativnih vlasti na centralnom i opštinskom nivou, u odnosima sa sudovima, medijima i u prosveti, biće ureðena Zakonom o upotrebi jezika.

4.9 Kosovo će preduzeti afirmativne mere kako bi osiguralo da su jezici, koji nisu službeni, očuvani, održavani i promovisani, i odrediće stav po ovom pitanju u skladu sa Evropskom poveljom o regionalnim i manjinskim jezicima.

Član 5. Kultura

5.1 Zajednice u Republici Kosova i njihovi pripadnici imaju pravo da izražavaju, održavaju i razvijaju svoju kulutru i tradiciju kao i da upravljaju pitanjima svoje kulture.

5.2 Zajednice imaju pravo na osnivanje udruženja za kulturu, umetnost, nauku i prosvetu i ostalih udruženja u cilju izražavanja, podsticaja i razvoja svojih sopstvenih identiteta. Ova udruženja imaju pravo da budu upisana kao udruženja građana, a ovakav upis se neće odbiti ili opozvati osim iz razloga propisanih zakonom.

5.3 Zajednice imaju pravo na osnivanje organizacije koja će predstavljati zajednicu i koja će delovati kao vodeća organizacija dotične zajednice i koja će biti zastupljena u Konsultativnom veću za zajednice. Ova udruženja će pored odredbi regulisanih članom 5.2, biti u skladu sa pravilnikom o radu koji se odnosi na stvarno predstavljanje njihove dotične zajednice, funkcionisanje na demokratski način, efikasnost i finansijsku transparentnost. Ovaj pravilnik će biti usvojen od strane organizacije koja predstavlja zajednicu preko Konsultativnog veća za zajednice u skladu sa Članom 12 ovog zakona.

5.4 Organizacije ili udruženja osnovana na osnovu člana 5.2 i 5.3 imaju pravo na podršku, uključujući i pomoć finansijske prirode, kao i i pomoć Vlade, u skladu sa zakonom.

5.5 Zajednice i njihovi pripadnici imaju pravo da slobodno i javno proslavljaju njihove tradicionalne i verske praznike u skladu sa zakonom.

5.6 Zajednice i organizacije koje ih predstavljaju imaju pravo da koriste i izlažu simbole svoje zajednice u skladu sa zakonom i međunarodnim standardima.

5.7 Pripadnici zajednica, delujući pojedinačno ili preko organizacija koje ih predstavljaju imaju pravo da održavaju međusobne kontakte i kontakte sa ostalima koji žive u Republici Kosova, i da uspostavljaju i održavaju slobodne i miroljubive kontakte sa licima u bilo kojoj državi, a posebno sa onima sa kojima dele isti etnički, kulturni, i jezički ili verski identitet, ili zajedničku kulturnu baštinu u skladu sa zakonom i međunarodnim standardima.

5.8 Republika Kosova sklapa bilateralne, multilateralne, regionalne ili podregionalne sporazume sa ostalim državama u cilju ohrabrenja i podsticanja kulturne, obrazovne i ostalih oblika medjugranične saradnje.

5.9 Pripadnici zajednica i njihova udružena imaju pravo da slobodno učestvuju bez bilo kakve diskriminacije u lokalnim i međunarodnim organizacijama i njihovim aktivnostima.

5.10 Republika Kosova čuva kulturnu i versku baštinu svih zajednica kao integralni deo nasleđa Kosova i obezbeđuje delotvornu zaštitu mesta i spomenika koji su kulturno i versko nasleđe zajednica.

5.11 U saradnji sa Konsultativnim većem za zajednice i udruženjima koja predstavljaju zajednice Republika Kosova priprema strategiju za delotvornu zaštitu mesta i spomenika kulturnog i verskog nasleđa zajednica

5.12 Vlada može delegirati organizacijama i udruženjima zajednica koje imaju volju i kapacitet za obavljanje takve funkcije, zadatak očuvanja određenih mesta i spomenika od posebnog interesa za zajednice i ponuditi im finansijska sredstva kako bi se taj cilj postigao i u skladu sa zakonom i međunarodnim standardima.

Član 6. Mediji

6.1 Zajednicama i njihovim pripadnicima se bez diskriminacije garantuje pristup informacijama. Zajednice i njihovi pripadnici imaju pravo osnivanja i korišćenja svojih medija, uključujući u svrhu pružanja informacija na njihovom jeziku putem, *između ostalog*, dnevnih listova i novinskih agencija. Zajednice i njihovi pripadnici imaju rezervisan broj frekvencija za elektronske medije u skladu sa zakonom i međunarodnim standardima.

6.2 Zajednicama je garantovan pristup ravnopravnoj zastupljenosti u javnim elektronskim medijima. Odrediće se vreme za program o zajednicama na kanalima javnih elektronskih medija i osiguraće se praksa redovnog izveštavanja o perspektivama zajednica u emitovanju domaćih vesti.

6.3 Zajednice imaju pravo na program koji se bavi njihovom zajednicom na njihovom jeziku u javnim elektronskim medijima u skladu sa zakonom. Takav program treba da obuhvati aktivnosti dotične zajednice i ostale sadržaje od značaja za njih uključujući i vesti, kulturu, sport i zabavu. Pripadnici zajednica imaju vodeću ulogu u izradi i predstavljanju ovakvih programa.

6.4 Javni elektronski mediji, na nacionalnom i lokalnom nivou, moraju obezbediti adekvatan broj časova emitovanja programa na jezicima zajednica, uključujući najgledanije/naslušanije termine. Minimalan broj sati za programe zajednica će biti propisan zakonom.

6.5 Vlada Kosova ima obavezu da preduzme sve mere u okviru svojih nadležnosti kako bi obezbedila plan za međunarodne frekvencije koji će omogućiti zajednici kosovskih Srba pristup licenciranom nezavisnom televizijskom kanalu na srpskom jeziku sa pokrivenošću na čitavoj teritoriji Kosova i koji će raditi efikasno i bez diskriminacije u skladu sa zakonom.

6.6 Garantuje se slobodan prijem međunarodnih programa, bilo neposredno ili putem odloženog prenosa ili repriznog emitovanja.

6.7 Pripadnici zajednica su adekvatno zastupljeni u regulativnim telima koja se odnose na medije u Republici Kosova. Predstavnici zajednica će biti imenovani u Nezavisnoj komisiji za medije na osnovu konsultacija sa organizacijama koje predstavljaju zajednice.

6.8 Uredbe koje se odnose na zabranu podsticanja i širenja rasne, etničke ili verske mržnje ili netolerancije se takođe primenjuju na medijske kuće u skladu sa gore navedenim odredbama.

Član 7. Veroispovest

7.1. Republika Kosova nema zvaničnu veroispovest i neutralna je po pitanju verskih ubeđenja.

7.2 Pripadnici zajednica imaju pravo na slobodu verovanja, svesti i veroispovesti. Ovo pravo uključuje slobodu imanja ili nemanja, zadržavanja ili menjanja veroispovesti ili verovanja, i slobodu da pojedinačno ili u zajednici sa drugima, javno ili privatno, ispoljavaju veroispovest ili verovanje putem ubeđenja, obožavanja, propovedanja, upražnjavanja i posmatranja. Ovo pravo će biti ograničeno jedino slučajevima propisanim zakonom i međunarodnim standardima.

7.3 Republika Kosova se ne meša u verske slobode zajednica i pripadnika zajednica.

7.4 Obavljanje verskih obreda, tradicionalnih oblika verskog života, uključujući monaški život i versko obrazovanje je zaštićeno zajedno sa crkvenom imovinom.

7.5 Republika Kosova promovise očuvanje kulturnog i verskog nasleđa svih zajednica kao sastavni deo nasleđa Kosova.

7.6 Srpska pravoslavna crkva na Kosovu će imati zaštitu i uživace prava, privilegije i imunitet na osnovu Zakona o osnivanju specijalnih zaštitnih zona.

7.7 Zajednice i njihovi pripadnici imaju pravo na osnivanje verskih organizacija i ustanova u skladu sa zakonom. Uživanje ovih prava podleže jedino zakonskom zahtevu za registraciju. Ograničenja se primenjuju kako je predviđeno u stavu 2. ovog člana.

Član 8. Prosveta

8.1 Svi pripadnici zajednica imaju pravo na javno obrazovanje na svim nivoima na jednom od službenih jezika Kosova po njihovom izboru. Pripadnici zajednica imaju pravo na predškolsko, osnovno i srednje javno školovanje na svom jeziku iako nije službeni jezik. Vlada Kosova će odrediti opravdane i održive pragove broja učenika za osnivanje razreda ili škola sa nastavom na jezicima zajednica. Minimalni pragovi za ove razrede ili škole su niži od onih koji su obično određeni za obrazovne ustanove i odeljenja. Maksimalni pragovi odgovaraju utvrđenim pragovima određenih za ostala školska odeljenja. Ovo je regulisano zakonom.

8.2 U opštinama u kojima nema dovoljan broj učenika da bi se omogućilo školovanje na jeziku određene zajednice čiji jezik nije službeni, Vlada Kosova ima obavezu da pruži alternativna rešenja, uključujući i subvencionirani prevoz do mesta gde se odvija nastava, učenje na daljinu, aranžmane za pokretnu nastavu, ili ponude za stanovanje u školskim internatima.

8.3 Republika Kosovo garantuje postojeće kapacitete za stručno osposobljavanje i visoko obrazovanje na jezicima zajednica na univerzitetskom nivou. U skladu sa izraženim potrebama i finansijskim mogućnostima Vlada Kosova će obezbediti visoko obrazovanje i programe profesionalnog obučavanja na jezicima zajednica.

8.4 Zajednice i njihovi pripadnici imaju pravo da osnivaju i upravljaju privatnim ustanovama za školovanje i obuku, za šta im može biti pružena javna finansijska pomoć u skladu sa zakonom i međunarodnim standardima. Takve ustanove imaju pravo da podnose zahteve za akreditaciju Ministarstvu prosvete, nauke i tehnologije ako ispunjavaju opšte obrazovne standarde nastavnog programa Republike Kosovo i u skladu sa zakonom. Ministarstvo za prosvetu, nauku i tehnologiju nadgleda kvalitet pruženih obrazovnih usluga u skladu sa zakonom.

8.5 Škole u kojima se nastava odvija na srpskom jeziku mogu da primenjuju nastavni plan ili udžbenike koje je uradilo Ministarstvo prosvete Republike Srbije, pošto o tome obaveste kosovsko Ministarstvo prosvete, nauke i tehnologije u skladu sa postupcima navedenim u Zakonu o lokalnom obrazovanju.

8.6 Univerzitet u Severnoj Mitrovici je autonomna i javna ustanova visokog obrazovanja. Opština Severna Mitrovica ima nadležnost nad ovim Univerzitetom u kome se nastava odvija na srpskom jeziku kao što je određeno zakonom.

8.7 Što se tiče ostalih slučajeva suprotnih od onih koji su pomenuti u stavu 5. ovog člana, Vlada Kosova će uvesti integrisani nastavni plan i program na jezicima zajednica koji nisu službeni, kao i obrazovne standarde za sve aspekte obrazovanja i nadgledaće i

jačaće kvalitet školovanja koje se pruža na jezicima zajednica. Obrazovne ustanove koje svoju delatnost obavljaju na jeziku zajednice koji nije službeni jezik, mogu da izrade svoje školske programe na sebi svojstven način, pod uslovom da oni budu u skladu sa opštim okvirom integrisanih školskih planova i programa i da ispunjavaju standarde koji su predviđeni od strane Vlade. Pored toga, zajednice imaju pravo da u saradnji sa Vladom pripreme obrazovne module koji se tiču njihove kulture, istorije i tradicije.

8.8 Tokom pripremanja obuke nastavnika, Vlada Kosova obezbeđuje dovoljan broj kvalifikovanog osoblja u cilju ispunjavanja obaveza navedenih u članu stavu 7. člana 8. ovog zakona. Obuka nastavnika ili onih koji žele da predaju na jezicima zajednica mora se vršiti na odgovarajućim jezicima. Prilikom izbora odgovarajućih kandidata vlasti moraju da uzmu u obzir postojanje potrebe za odvijanje nastave na jezicima zajednica od strane kvalifikovanih osoba koje tečno govore taj jezik, a poželjno je da im taj jezik bude maternji.

8.9 Vlada Kosova će osigurati da su direktori i nastavnici u javnim školskim ustanovama uglavnom predstavnici date zajednice i da su u potpunosti upoznati sa identitetom date zajednice.

8.10 U osnovnim i srednjim školama gde jezik na kojem se predaje nije jedan od službenih jezika učenici takodje uče jedan zvaničan jezik po njihovom izboru i u skladu sa zakonom.

8.11 Vlada Kosova će pripadnicima zajednica osigurati ravnopravan pristup visokom obrazovanju na univerzitetskom nivou. U tu svrhu utvrdiće posebne mere radi obezbeđivanja prijema kandidata koji su završili školu na jezicima zajednica na više i univerzitetske prosvetne ustanove.

8.12. Kosovski nacionalni nastavni plan i program mora pokrivati istoriju, kulturu i ostala obeležja zajednica tradicionalno prisutnih u zemlji kako bi se ojačao duh poštovanja, razumevanja i tolerancije među svim zajednicama na Kosovu. Tokom izrade ovog nastavnog plana biće konsultovane organizacije koje predstavljaju zajednice.

Član 9.

Ekonomske i društvene mogućnosti

9.1. Zajednice i njihovi pripadnici imaju pravo na svoju imovinu i imaju mogućnost da rade za pravednu i razumnu nadoknadu bez diskriminacije.

9.2 Republika Kosova priprema programe javnog zapošljavanja i ostale inicijative, zajedno sa posebnim merama u cilju prevazilaženja posredne ili neposredne diskriminacije pripadnika zajednica. Posebna pažnja se posvećuje poboljšanju situacije u kojoj se nalazi romska, aškalijska i egipćanska zajednica.

9.3 Planiranje, razvoj, sprovođenje i procena posebnih mehanizama za poboljšanje ekonomskih i mogućnosti zapošljavanja ugroženih društvenih grupa se sprovodi uz potpuno učešće i savetovanje sa grupama koje predstavljaju zajednice. Posebna pažnja se

posvećuje siromašnima, starim licima, deci, mlađim porodicama i porodicama sa samohranim roditeljem, udovicama i pripadnicima zajednica sa ograničenim sposobnostima.

9.4 Republika Kosova obezbeđuje ravnopravnost muškaraca i žena u zapošljavanju, ekonomskim i socijalnim mogućnostima, i redovno nadgleda da li su žene izložene opasnosti od dvostruke diskriminacije zbog njihovog pola i pripadnosti određenoj zajednici. Vlada usvaja posebne mere u cilju suzbijanja ovakve vrste diskriminacije.

9.5 Pripadnici zajednica imaju pravo na ravnopravnu zastupljenost prilikom zapošljavanja na svim nivoima u javnim preduzećima i ustanovama, uključujući sektor bezbednosti, pravosuđa, tužilaštva, vladina tela za upravljanje pravosuđem i popravnim ustanovama, odbranu, bezbednost i obaveštajne službe.

9.6 Posebne mere će biti preduzete u slučaju da se pripadnici zajednica suoče sa poteškoćama da ispune standarde za prijem u javnu službu, uključujući naročito visoke pozicije.

9.7 Pripadnici zajednica imaju ravnopravne mogućnosti u postupcima vezanim za javnu nabavku ili privatizaciju javne svojine.

Član 10. Zdravstvo

10.1 Republika Kosova će preduzeti neophodne mere da bi osigurala da pripadnici zajednica imaju ravnopravan pristup zdravstvenoj zaštiti bez diskriminacije.

10.2 Republika Kosova će preduzeti posebne mere kako bi osigurala da su pripadnicima socijalno i ekonomski ugroženih zajednica pružene zadovoljavajuće usluge zdravstvene zaštite.

10.3 Instrukcije za medicinsku zaštitu su dostupne na jezicima dotičnih zajednica.

10.4 Republika Kosova priznaje medicinske kvalifikacije stečene u inostranstvu, posebno kvalifikacije lica koji govore jezicima zajednica, i gde su takve medicinske kvalifikacije u skladu sa međunarodnim standardima za akreditaciju na osnovu važećeg zakona.

10.5 Obaveštenja u vezi sa zdravstvenom negom i obrazovanjem, uključujući informacije o pravima i obavezama zajednica i njihovih pripadnika biće osigurane i objavljene na jezicima dotičnih zajednica.

10.6 Republika Kosova će uspostaviti efektivne, transparentne, pristupačne postupke, zasnovane na učešću zajednica, radi nadgledanja pristupa i pružanja usluga zdravstvene nege pripadnicima zajednica.

Član 11. Političko učešće

11.1. Zajednice i njihovi pripadnici imaju pravo na efektivno učešće u političkom odlučivanju na svim nivoima upravljanja, uključujući odluke koje su od posebnog značaja za njih i za oblast u kojoj oni žive. Takvo učešće se garantuje u Skupštini Kosova, u Vladi, u sudstvu, i u drugim kosovskim ustanovama kako je predviđeno Ustavom Republike Kosova.

11.2 Učešće u lokalnoj upravi se garantuje Zakonom o lokalnoj samoupravi, uključujući osnivanje kancelarija zamenika predsedavajućeg skupštine opštine za zajednice i zamenika gradonačelnika za zajednice.

11.3. Pripadnici zajednica imaju pravo da osnivaju političke stranke i da učestvuju na izborima i da budu izabrani na mesta i položaje na svim nivoima vlade.

11.4. Političke stranke, i to ne samo one koje su osnovane od strane zajednica u cilju predstavljanja zajednica, ne mogu isključiti lica na osnovu njihove pripadnosti zajednici, već se moraju ohrabrivati da budu što otvorenije kako bi se postigla raznolikost biračkog tela Kosova.

11.5. U skladu sa stavom 3. člana 5. ovog zakona, udruženja koja predstavljaju zajednice se podstiču da pomažu određene zajednice u predstavljanju njihovih interesa na jedan sveobuhvatan način i da učestvuju u rukovodjenju dostupnim sredstvima u cilju unapređenja kulturnog života.

Član 12. **Konsultativno veće zajednice**

12.1. Postoji Konsultativno veće za zajednice pod pokroviteljstvom Predsednika Republike Kosova. Veće ima sledeći mandat:

- a) Da pomaže organizaciju i artikulaciju stavova nevećinskih zajednica i njihovih članova kada je reč o zakonodavstvu, javnoj politici i programima od posebne važnosti za njih;
- b) Da obezbedi forum za koordinaciju i savetovanje među zajednicama, i da obezbedi delotvorno funkcionisanje organizacija koje predstavljaju zajednice u skladu sa pravilnikom o radu koji će se usvojiti od strane Konsultativnog veća za zajednice;
- c) Da obezbedi mehanizme redovne razmene između zajednica i državnih organa;
- d) Da pruži zajednicama mogućnost da u najranijim fazama učestvuju u inicijativama za zakonodavstvo ili politike pripremljene od strane Vlade ili Skupštine, da predlažu ovakve inicijative u skladu sa zakonom, i da zahtevaju da se njihovi stavovi uvrste u važne projekte i programe, uključujući i Godišnju strategiju i izveštaj pod članom 13 ovog zakona, u skladu sa zakonom;

- e) Da ispuni zahteve ostalih obavezujućih konsultacija koje se odnose na određene delove zakonodavstva i vladinih dokumenata, kako je predviđeno Ustavom i zakonom;
- f) Da omogući zajednicama da učestvuju u proceni potreba, izradi, nadgledanju i proceni programa koji su namenjeni njihovim pripadnicima, ili su od posebne važnosti za njih;
- g) Da daje preporuke tokom odlučivanja u vezi sa određivanjem fondova, bilo međunarodnih ili dodeljivanjem sredstava iz budžeta Republike Kosova za projekte namenjene zajednicama ili njihovim posebnim interesima;
- h) Da doprinosi izveštavanju od strane Kosovske vlade međunarodnim mehanizmima ljudskih prava; i
- i) Da utiče na podizanje svest o brigama zajednica u Republici Kosova i da doprinese usklađivanju odnosa među svim zajednicama u Republici Kosova.

12.2. Konsultativno veće za zajednice osniva se u skladu sa statutom koji reflektuje odredbe ovog zakona. Statut veća će biti odobren nakon konsultacija sa zajednicama na osnovu odluke predsednika u roku od tri meseca nakon stupanja na snagu ovog zakona. Veće će započeti sa radom mesec dana od usvajanja ovog statuta.

12.3 Konsultativno veće za zajednice se sastaje jednom mesečno. Može osnivati posebne radne grupe za pitanja kao što su obrazovanje, zapošljavanje, socijalna pomoć, kultura i jezik koje se mogu sastajati češće.

12.4 Konsultativno veće za zajednice se sastaje dva puta godišnje, da bi se bavilo razmatranjem glavnih politika i pitanja zajednica u Republici Kosova a sastancima predsedava predsednik Republike Kosova.

12.5 Na redovnim sastancima Konsultativnog veća za zajednice predsedavanje je povereno članu Veća koji je izabran od strane Veća na vremenski rok od jedne godine. Predsedavajućem pomažu dva zamenika koji ne smeju biti pripadnici iste zajednice. Zamenici predsedavajućih dolaze iz dve zajednice kojima ne pripada predsedavajući.

12.6 Konsultativno veće za zajednice je sastavljeno od predstavnika svih zajednica na Kosovu i od kosovske vlade; Kancelarije predsednika i ostalih značajnih ustanova. Biće po dva (2) predstavnika romske, egipćanske i aškalijske zajednice, od kojih jedan (1) može biti poslanik u Skupštini Kosova. Bošnjačka i turske zajednice imaju po tri (3) predstavnika, od kojih jedan (1) može biti poslanik Skupštine Kosova, Srpska zajednica ima pet (5) predstavnika, od kojih dva (2) mogu biti poslanici Skupštine Kosova i dva (2) predstavnika goranske zajednice od kojih jedan (1) može biti član Skupštine Kosova. Svakom članu može biti imenovan zamenik. Oni članovi koji nisu poslanici Skupštine Kosova će obično predsedavati i pod-predstavati Konsultativnim većem za zajednice ili će to biti predstavnici vodećih NVO-a bliskih određenoj zajednici.

12.7 Predstavnici relevantne zajednice se imenuju od strane te zajednice, preko organizacije koja predstavlja zajednicu. Ako nema nekog takvog udruženja, ili ima više od jednog udruženja koja streme da zastupaju interese navedene zajednice, Kancelarija predsednika će se založiti da podrži stvaranje jednog koordinacionog mehanizma za

navedenu zajednicu i da posreduje između konkurentnih grupa ako je neophodno. Ako sporazum nije moguće postići, predsednik u tom slučaju imenuje relevantnog predstavnika na osnovu kriterijuma navedenih u statutu Konsultativnog veća za zajednice.

12.8 Predsednik imenuje članove Konsultativnog veća za zajednice na vremenski period od dve godine, sa pravom još jednog izbora, na osnovu predloga koji su sačinile organizacije koje predstavljaju zajednice. U slučaju da predsednik odbije jedno ili više imenovanja, ona ili on moraju da takvu odluku obrazlože i da zatraže nov predlog od relevantne organizacije koja predstavlja zajednicu.

12.9 Kabinet predsednika zastupa jedan visoki zvaničnik. Mogu učestvovati i zamenik ministara iz ministarstava ili državnih ustanova od posebnog značaja za zajednice. Broj vladinih predstavnika sa pravom glasa u KVZ-u ne treba da prelazi trećinu ukupnog članstva Veća. Predsedavajući KVZ-a može pozvati predstavnike organizacija civilnog društva, pojedinačne stručnjake, dodatne predstavnike vlade ili predstavnike međunarodnih agencija da učestvuju u radu Veća bez prava glasa.

12.10 Konsultativno veće za zajednice će usvojiti sopstveni pravilnik o radu, saglasiće se o godišnjem planu rada i o uspostavljanju jasnih ciljeva. Konsultativno veće za zajednice će redovno, najmanje jednom godišnje, podnositi izveštaj predsedniku Kosova i Skupštini Kosova. Veće će takođe izveštavati i obaveštavati javnost o svojim aktivnostima.

12.11 Konsultativno veće za zajednice će biti podržano od strane sekretarijata smeštenog u kancelariji predsednika Kosova, i imaće budžet koji će mu omogućiti da efektivno funkcioniše i da se između ostalog angažuje u razvoju studija i istraživanja, da traži savete i spoljnu stručnu pomoć, da unapredi kapacitete svojih članova, i da objavljuje svoje aktivnosti.

12.12 Konsultativno veće za zajednice će izaći sa preporukama u skladu sa svojim mandatom. Kada se preporuke odnose na javne ustanove one su u obavezi da ponude obrazloženje i odgovor u roku od jednog (1) meseca što uključuje informacije o akcijama koje su ili koje će biti preduzete od strane specifičan(ih)e ustanov(a)e. Kada je Veće konsultovano u vezi izrade zakona imaće pravo da bude saslušano na nivou komisija i da podnese primedbe pismeno u roku od jednog (1) meseca. Konsultativno veće za zajednice ima pravo da prima obrazložene odgovore na preporuke u roku od jednog (1) meseca u slučaju na savet Veća nije ili nije u potpunosti uzeti u obzir.

12.13 Konsultativnom veću za zajednice se dodeljuje budžet za programe koji se odnose na pitanja zajednica na Kosovu. Odrediće se delovi ovog budžeta koji će biti dodeljeni organizacijama koje predstavljaju zajednice, nevladinim organizacijama i ostalim učesnicima koji podržavaju projekte koji imaju za cilj da udovolje potrebama zajednice. Takođe se utvrđuje jačanje kapaciteta unutar datih organizacija kako bi se postiglo delotvorno organizovanje i ispoljavanje interesa zajednice.

12.14 Konsultativno veće za zajednice preduzima društvene i kulturne aktivnosti koje imaju za cilj zblizavanje različitih zajednica i promoviše uzajamno razumevanje i toleranciju među zajednicama u cilju jačanja poverenja i harmonije među zajednicama.

Član 13. Sprovođenje

13.1. U saradnji sa Konsultativnim većem za zajednice i sa ostalim važnim zainteresovanim lokalnim i međunarodnim partnerima, Vlada priprema, usvaja i objavljuje jednom godišnje sveobuhvatnu strategiju za promovisanje i zaštitu prava zajednica. Vlada jednom godišnje podnosi sveobuhvatni izveštaj Skupštini Republike Kosovo o sprovođenju ove strategije.

13.2 Strategija određuje ciljeve i posebne mere borbe protiv isključivanja i marginalizovanja zajednica i njihovih članova u ekonomskom, društvenom i kulturnom životu na Kosovu i potpuno sprovođenje ovog zakona.

13.3 Izveštaj sadrži sve podatke i pojedinosti o sprovođenju strategije po članu 13.2 uključujući i izveštavanje o aktivnostima, razvoju i nalazima, u skladu sa ovim zakonom.

13.4 Zajednice i njihovi pripadnici imaju pravo na

- a) odbranu svojih prava pred svim sudovima u Republici Kosova
- b) na žalbu Kancelariji Ombudsmana u Republici Kosova i ostalim specijalizovanim organima uključujući Nezavisnu komisiju za medije i i Komisiju za jezike
- c) Skrenu pažnju zamenika predsedavajućeg skupštine opštine u slučaju kršenja njihovih prava

13.5. Organizacije koje predstavljaju zajednice osnovane na osnovu člana 5.3 i Konsultativno veće za zajednice imaju pravo da podnesu zahtev predsedniku u vezi sa pitanjima koja su od značaja za njih, imaju pravo da podnose tužbe kada je reč o kršenju prava zajednica i njihovih članova u skladu sa ovim zakonom.

13.6. Zajednice i njihovi pripadnici deluju preko organizacija koje ih predstavljaju i preko Konsultativnog veća za zajednice, biće pozvane da daju svoj doprinos izveštavanju o uskladenosti standarda Republike Kosovo sa međunarodnim načelima ljudskih prava i da održavaju kontakt sa važnim međunarodnim ustanovama za primenu ljudskih prava.

Član 14. Amandmani i ukidanje

Ovaj se zakon može amandametirati ili staviti van snage samo u skladu sa Ustavom Republike Kosova.

Član 15. Stupanje na snagu

15.1 Ovaj zakon stupa na snagu nakon usvajanja od strane Skupštine Kosova i nakon objavljivanja u službenom listu Republike Kosovo.

15.2 Nakon stupanja na snagu ovog zakona, bilo koji zakon ili uredba koja nije u saglasnosti sa odredbama ovog zakona biće poništena u zavisnosti od mere neusaglasivosti sa ovim zakonom.

Zakon br.03/ L-047
13. marta 2008. godine

Predsednik Skupštine Republike Kosova

Jakup KRASNIQI